

Säkerhet och beredskap
Lars Eriksson
Tfn: 063–153934
E-post: lars.eriksson@regionjh.se

2025-05-27

RS/166/2025

Försvarsdepartementet

fo.remissvar@regeringskansliet.se

fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Svar på remiss Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret

Dnr Fö2025/00151

Region Jämtland Härjedalen har getts möjligheten att svara på remiss av betänkandet Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6). Utredningen har haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för att säkerställa det civila försvarets personalbehov med totalförsvarspliktig personal och föreslå en långsiktigt hållbar personalförsörjning av det civila försvaret som är anpassad efter dagens samhälle och de behov som finns inom det civila försvaret samt föreslå nödvändiga författningsändringar för att förslagen ska kunna genomföras.

Region Jämtland Härjedalen, Regionen, anser att utredningen generellt gjort ett mycket grundligt arbete med att utreda området personalförsörjning av det civila försvaret. Regionen har valt att kommentera ett antal av utredningens bedömningar och förslag.

Regionen delar utredningens analys att privatisering och avregleringen av verksamhet innebär utmaningar för regioner att planera för verksamhet vid höjd beredskap. Att totalförsvarsviktig civil verksamhet som tidigare utfördes i offentlig regi nu utförs av privata aktörer försvårar för regioner att planera för personalförsörjningen av det civila försvaret vid höjd beredskap. Regionen stödjer utredningens strategi som går ut på att använda lagen om skyldigheter för näringsidkare m.fl. för att få berörda privata aktörer att göra planerade bemannade krigsorganisationer. Regionen delar utredningens förslag att lagstiftningen bör ses över.

Regionen välkomnar att utredningen betonar att det är viktigt att det finns en analys av vilka delar av den fredstida verksamheten som ska upprätthållas respektive vilka delar som kan prioriteras ner vid höjd beredskap. Regionen delar utredningens bedömning att eventuell personalbrist i en verksamhet vid höjd beredskap, i första hand bör täckas genom omfördelning av befintlig personal, om det är möjligt, att använda möjligheten som beredskapslagstiftningen och beredskapskollektivavtal ger genom att utöka arbetstidsuttaget samt att redan i fredstid utbilda eller öva personalen, så att de får rätt kompetens för att kunna täcka personalbehoven vid höjd beredskap.

Eftersom regeringen under remisstiden givit Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra de förberedande åtgärder som behövs för att kunna använda civilplikt inom hälso- och sjukvården samt att bedöma behovet av och förutsättningarna för civilplikt inom tandvården, väljer Regionen att inte vidare kommentera utredningens förslag om ytterligare aktivering av civilplikten. Regionen vill dock trycka på utredningens bedömning att vid t.ex. repetitionsutbildningar inom civilplikten bör ersättningsnivåerna ses över, då tjänstgöring med civilplikt innebär ett särskilt stort inkomstbortfall för totalförsvarspliktiga med hög inkomst och då berör ett antal yrken inom hälso- och sjukvården samt tandvården. Det kan påverka synen på civilplikt negativt om inverkan på den enskildes ekonomi blir för stor.

Beredskapssektorn transporter innefattar bland annat kollektivtrafik. Utredningen föreslår att regeringen ger Trafikverket i uppdrag att utreda och bedöma behovet av och förutsättningarna för civilplikt för transportområdet. Regionen ställer sig bakom utredningens förslag. Kollektivtrafik är en samhällsviktig verksamhet som behöver fungera under höjd beredskap och ytterst krig.

Utredningen gör bedömningen att krigsplacering i det civila försvaret bara bör användas för beslut om krigsplacering enligt totalförsvarspliktslagen och för registrering av detta beslut. Ordet beredskapsregistrering bör användas för registrering som Plikt- och prövningsverket gör av totalförsvarspliktiga som placerats i en krigsorganisation i det civila försvaret till följd av avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap som de har ingått. Regionen stödjer denna bedömning i linje med Sveriges kommuner och regioner, SKR, remissvar. Idag används krigsplacering för att beskriva olika saker och det finns, som utredningen skriver, risk för missförstånd men även, vilket är allvarigare, en risk för att det sprids felaktigheter gällande vilken rättighet och skyldighet den enskilde har.

Utredningen bedömer att terminologin, krigsplacering och beredskapsregistrering, behöver förtydligas. Regionen gör samma bedömning och stöder SKR, som i sitt remissvar trycker på att skillnaden mellan dessa behöver tydliggöras och definieras i lag samt att det behöver synliggöras att det är huvudarbetsgivaren som har företräde till sin personal.

Utredningen bedömer att endast de som inte tillhör den ordinarie personalen bör beredskapsregistreras. Bemanningsansvariga i det civila försvaret bör därför inte låta beredskapsregistrera sin anställda personal hos Plikt- och prövningsverket. Det innebär att beredskapsregistrering bara bör göras av de som tillförs krigsorganisationen utifrån. Regionen ställer sig bakom denna bedömning.

Regionen stödjer utredningens bedömning att det tydligt ska framgå att samtliga bemanningsansvariga för totalförsvarsviktig civil verksamhet är skyldiga att ha en planerad bemannad krigsorganisation. Utredningen föreslår att FEH kompletteras med att regioner får låta beredskapsregistrera totalförsvarspliktiga som placerats i krigsorganisationen, men inte tillhör den ordinarie personalen. Personal som ska tjänstgöra i krigsorganisationen ska ges skriftligt besked om sin placering i krigsorganisationen. Beskedet ska innehålla uppgift om inställelseplats. Regionen ställer sig bakom utredningens förslag vilket skapar en tydlighet för vad regioner ska åstadkomma.

Regionen gör samma bedömning som SKR i sitt remissvar att förslagen kommer att få finansiella konsekvenser för regionen. Förslagen kommer betyda en ökad arbetsinsats för regionen vilket, enligt finansieringsprincipen, ska åtföljas av ett passande förslag på finansiering.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Bengt Bergqvist (S)
Regionstyrelsens ordförande

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Yttrandet är fastställt av regionstyrelsen 2025-05-27 § 92